ד: סוכה פרק ראשון סוכה

פחות משלשה טפחים בשרה. מכלן קשיא לפי מה שפי' בקונט' בריש פרק שני דגיטין (דף טו:) גבי גידוד ממשה ומחיצה ממשה אין מצטרפין לאם היה מרין עמוק ממשה ומקיפו מחיצה ממשה אין מצטרפין להיות בתוכו רשות היחיד הא משכחן הכא לענין סוכה דמצטרפין וכן בפ"ק דשבת (דף ז:) גבי בית דאין תוכו עשרה דאם תקק בו ארבעה על ארבעה תשיב כוליה רשות היחיד מיהו היינו לדמות שתקק ארבעה בעומק עשרה ועוד מקשה רבינו תם מהא דאמר פ' בתרא דעירובין (דף לט:) ובשבת פרק הזורק (דף לט.) דבור ותולייתה מצטרפין לעשרה ועוד אמרינן בסוף פרק כל בגוות (עירובין לג:) גבי שני חצירות זו למעלה מזו יש גידוד ממשה ומחיצה ממשה דמודה רב חסדא בתחתונה הואיל ורואה פני עשרה דמעברת שניים ולא מעברת אחד אלא יש לומר דגידוד ממשה ומחיצה ממשה לענין שתי חצירות זו למעלה מזו מיירי ולענין עליונה דמוכח סוגיא דכל בגוות ולענין עירוב לא נמי לענין תל בגשות הכרמים נבוה ממשה והקיף על גביו מחיצה ממשה אלא תשיב רשות היחיד לענין שבת וא"ת ויחשבה רשות היחיד מטעם דלא בעי מנח עליה מידי ומשתמש כדאשכחן בריש חלון (שם דף עח. ושם) גבי עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ותחב ארבעה ונעץ בו יתד כל שהוא מיעטו ואם מילאו כולו בידות תשיב כולו רשות היחיד הואיל ולא בעי מנח ליה מידי ומשתמש ודייק לה מהא דאמר רבי יוחנן בור וחוליא מצטרפין לעשרה כלומר וכי היכי דמצטרפי לעשרה לענין עומק הוא הדין דמצטרפי לארבעה לענין רוחב דממתני' דשבת פרק הזורק (דף לט.) ובפרק המוצא תפילין (עירובין דף לט:) דקתני חוליית הבור שהן גבוהין עשרה ורחבין ד' דייק לה ר' יוחנן וכי היכי דקתני עשרה קתני נמי ד' ואמאי תשיב רשות היחיד הא לא משתמש ליה ברוחב שהאויר מפסיק אלא מאי איש לך למימר דמנח ליה מידי ומשתמש ה"נ וא"ל דהכא מיירי בתל שהוא רחב הרבה בעשר אמות או בעשרים כעין אגר אלא שייך להחשיבו רשות היחיד מטעם דאי מנח עליה מידי אלא בדבר צר כעין עמוד רוחב ד' וא"ת בפ"ק דשבת (דף ז:) גבי בית שאין תוכו עשרה ותקק בו להשלימו לעשרה אמאי לא מחלק כי האי גוונא אם יש משפת תקק ולכותל שלשה טפחים ויש לומר דלא דמי רשות שבת שהוא למנוע רגל רגיס לסוכה דבעינן מחיצות סמוכות לסכך: [ועי' תוס' שבת ז: ד"ה ואם]

סבר אביי למימר גוד אסיק מחיצתא. לכאוה מסיק בעינן מחיצות הניכרות ולא דמי לסיכך על גבי אכסדרה שאין לה פלימין דשילקי פירקין (דף יח:) דסי תקרה תשיב שפיר מחיצות הניכרות: **אבל** על שפת הגג בשרה לדברי הכל. דחשיב מחיצות ניכרות טפי מעמוד משום דניכרות בנית:

דיומדי סוכה טפח. והא דבעינן אמה גבי פסי בירלות פרק עושין פסין (עירובין דף יח:) גבי מחיצות שבת החמירו:

עשרה טפחים מגלן. והא דבעינן נמי גבי שבת מחיצה עשרה מהכא יליפינן:

יו"ד

רב ורבי חגיגא ורבי יוחנן ורב חביבא מתנו. להך מילתא דלקמן: **בכולי סדר מועד.** כל היכא דאמרינן האי זוגא כי הדדי בשמעתא היכא אמורתי דמתלפי רבי יוחנן ומעיילי רבי יונתן: **ארון תשעה.** גוהכו דכתיב [שמות כה] ואמה ואמי קומתו ואמה בת שש טפחים: ותניא

פחות משלשה טפחים בשרה מאי שנא התם דאמרת פחות מארבע אמות ומאי שנא הכא דאמרת פחות משלשה טפחים התם דאיתיה לדופן פחות מארבע אמות סגיא הכא לשוויי לדופן פחות משלשה טפחים אין אי לא לא היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה עמוד שהוא גבוה עשרה טפחים ויש בו הכשר סוכה סבר אביי למימר גוד אסיק מחיצתא א"ל רבא בעינן מחיצות הניכרות וליכא ת"ר נעץ ארבעה [6]קונדיסין וסיכך על גבן ר' יעקב מכשיר וחכמים פוסלין אמר רב הונא מחלוקת על שפת הגג דר' יעקב סבר אמרינן גוד אסיק מחיצתא ורבנן סברי לא אמרינן גוד אסיק מחיצתא אבל [7]באמצע הגג דברי הכל פסולה ורב נחמן אמר באמצע הגג מחלוקת איבעיא להו באמצע הגג מחלוקת אבל על שפת הגג דברי הכל כשרה או דלמא [8]בין בזו ובין בזו מחלוקת תיקו מיתיבי נעץ ד' קונדיסין בארץ וסיכך על גבן ר' יעקב מכשיר וחכמים פוסלין והא ארץ דבאמצע הגג דמי וקא מכשיר רבי יעקב תיובתא דרב הונא תיובתא ועוד באמצע הוא דפליגי אבל על שפת הגג דברי הכל כשרה [9]לימא תיהוי תיובתיה דרב הונא בתרתי אמר לך רב הונא פליגי באמצע הגג והוא הדין על שפת הגג והאי דקמיפלגי באמצע הגג להודיעך כחו דר' יעקב דאפילו באמצע הגג נמי מכשיר ת"ר [10]נעץ ארבעה קונדיסין בארץ וסיכך על גבן ר' יעקב אומר רואין כל שאילו יחקקו ויחלקו ויש בהן טפח לכאן וטפח לכאן נידונין משום דיומד ואם לאו אין נידונין משום דיומד שהיה רבי יעקב אומר דיומדי סוכה טפח וחכמים אומרים עד שיהו שתים שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח: ושאינה גבוהה עשרה טפחים: מגלן אתמר רב ורבי חנינא ורבי יוחנן ורב חביבא מתנו [11]בכולה סדר מועד כל כי האי זוגא דמי [12]ארון תשעה [13]וכפורת טפח הרי כאן עשרה וכתיב [14]ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת ותניא

פחות מאלשה. כלבוד הלכה למשה מסיני וחשבינן ליה כאילו התקק לבוד ומגיע עד הכותל. לבוד קניף אפוסטי"ן בלע"ז דבר שמאריכין אותו על ידי קניפין כדי לסגוף תקק על תקק: **הסס דאיתיה לדופן פחות מארבע אמות.** התם דאיכא שם דופן עליו דכל דופן שאינו פחות מי' שמו דופן ואפילו גבוה עד לרקיע הלכך עד ארבע אמות חסר משהו אגמריה רחמנא למשה דופן עקומה: **הכא.** פחות מי' אין שם דופן עליו אלא השתא הוא דבעינן לשוויה דופן הלכך כמה שאינו דופן לא אגמרי' רחמנא דהא דופן עקומה אגמרי' והאי לאו דופן הוא והלכך פחות מג' עפמים בכל דוכתא לבוד הוא שפיר דמי ואי לא לא: **וכנה כה עמוד גבוה עשרה.** רחוק מן דפנות הרבה וכו הכשר סוכה שיש בראשו שבעה [15]ומשהו על שבעה ומשהו: **גוד אסיק מחיצתא.** של עמוד שמחזון סביב הנציבים עשרה סכיבות ראשו והרי יש בהן גובה י' ותשובה סוכה על ראשו ודופני העמוד דופנותיה על ידי גוד אסיק וסכך של מעלה כשר לה דאיתו למעלה מכ' מראש העמוד: **מחלוקת על שפת הגג.** דמחיצת הבית מחתיה כנגד בין הקונדיסין ואיכא למימר גוד אסיק והכא לא אמרינן דבעינן מחיצות ניכרות: **אבל באמצע הגג.** שאין תחתיה מחיצות סביב דברי הכל פסולה ולא דייה בארבעת הקונדיסין להיות לה שם ד' מחיצות: הכי גרסינן **ורב נחמן אמר באמצע הגג מחלוקת.** ועל ידי הקונדיסין ר' יעקב מכשירה וכגון שהן רחב טפח לכל צדיהן דאיכא שם מחיצות טפח מלפון לדרום ושם מחיצות טפח ממזרח למערב בכל אחת ואחת כדלקמן ורבנן סברי לא מתכשרא אלא בשתי מחיצות הכלכתן כשיעור משך סוכה ובשלישית אפילו טפח: **אבל בשפת הגג דברי הכל כשרה.** דאמרי' גוד אסיק: **דבי אמגא הגג דמי.** דאין מחיצות תחתיה דגימא גוד אסיק: **תיובתא דרב הונא.** דאמר אבל באמצע דברי הכל פסולה: **באמצע הגג הוא דפליגי.** הש"ס הדר ודייק ממתניתא לאותבי תיובתא אחרייתי: **כשרבי.** תדא לאמי דאמר באמצע הגג דברי הכל פסולה ומתני' קתני דבה פליגי ותדא לאמי דאמר מחלוקת על שפת הגג ואנן מגיגו למידק ממתני' דבשפת הגג דברי הכל כשרה: **כל שאילו יחקקו ויחלקו.** בקונדיסין עגולין קא אמר רואין כל שיש בעוביין כל כך שאילו יחקק וינטל עובי עיגולן וירבעוס ויחלקו ויש בהן טפח לכאן וטפח לכאן ולאחר שירבעוס יחלקוס מכפיס ויעשו אותם בעין מרובעים שלגו שיש להם שתי דפנות שאם אתה זוקפן אחד מדפנותיה עומד ממזרח למערב והשני מלפון לדרום: **נידון משום דיומד.** אתה דנו להכשיר כדין שאמרו חכמים לענין פסי בירלות בעירובין (דף יח:) שניתרין בארבעה דיומדין ועל שם שיש לכל אחד שתי מחיצות קרי להו דיומדין דיו עמודין שני עמודין: **שהיה רבי יעקב אומר דיומדי סוכה דיו בטפח.** ולא כשל פסי בירלות שהלריכום אמה לכאן ואמה לכאן ועל כרחיך הא דרבי יעקב דאמר יתקקו ויחלקו בעגולין קאמר דאי במרובעין לא אמר אלא יחלקו דהכי אמרי להו בעירובין: **שניים כהלכתן.** באורך כל הסוכה וברחבה אחד לארכה ואחד לרחבה: **ושלישית אפילו טפח.** דהכי גמגריה רחמנא למשה מסיני דבשלישית סגי ליה בטפח: **כבולי סדר מועד.** כל היכא דאמרינן האי זוגא כי הדדי בשמעתא אלא אמרי' דמתלפי רבי יוחנן ומעיילי רבי יונתן: **ארון תשעה.** גוהכו דכתיב [שמות כה] ואמה ואמי קומתו ואמה בת שש טפחים: ותניא

עין משפט נר מצוה

לב א ב מיי' פ"ד מהל' סוכה הל' יא טוש"ע א"ח סי' תכל סעיף ז:

רבינו חננאל

פחות מיכן כשרה. ולא דומה לדופן עקומה דלא מיפסלא אלא בד' אמות, דלגבי הדופן עקומה הדופן איתיה ולקרוביה הוא דבעינן. הלכך עד ד' אמות כעקומה חשבינן לה. אבל הכא דלית לדופן ולשוי לדופן קאתי, פחות מג' טפחים כלבוד דמי וכשרה. ג' טפחים פסולה. היתה גבוהה מג' אמה ובנה עמוד באמצעיתה גבוה עשרה טפחים, ויש בזה הכשר סוכה, סבר אביי למימר גוד אסיק מחיצתא, כלומר הכן כלבך כאילו התכתה והעלית מחיצות מזה העמוד. ודחה רבא ואמר בעינן מחיצות הניכרות וליכא. תנו רבנן נעץ ד' קונדסין וסיכך על גבן, ר' יעקב מכשיר וחכמים פוסלין. ואפיקנא אליבא דרב הונא, פליגי באמצע הגג והוא הדין על שפת הגג, ר' יעקב סבר גוד, פירוש משון, מלשון רימשכו ומתרגמינן וגנידו. כלומר משוך אסיק מחיצתא. כדאמרן לעיל. ורבנן סברי לא. [6]והאי דפליג בארץ, ודייקינן מינה באמצע הגג פליגי, להודיעך כחו דר' יעקב דמכשיר, דלעולם כת דהתיתא עדיף ליה. פירוש קונדיסין, קורות של עץ כגון עמודין הן. ואם הן עבים שאם יחקקו יש בהן טפח לכאן וטפח לכאן, וכשתעמידהו בזוית סוכה נראה טפח ממנו לרוח אחרת וטפח לרוח אחרת בסוכה, נידון בשני (דיומדין) [עמודין]. פירוש בלשון יון קורין לשנים דיו, נמצא פי' דיומדין שני עמודין, כלומר שני פסין ושל טפח טפח עומדין. תנו רבנן נעץ ד' קונדיסין וסיכך על גבן, ר' יעקב אומר רואין כל שאילו יחקקו ויחלקו ויש בהן טפח לכאן [וטפח לכאן] נידון משום דיומד, שהיה ר' יעקב אומר דיומדי סוכה טפח. וחכמים אומרים עד שיהו שתי דפנות כהלכתן ושלישית אפי' טפח. ופשוטות הן. **איסקא** ושאינה גבוהה עשרה טפחים. אחמר רב ר' יוחנן ור' חגיגא אמרי לה רב חביבא מתנו כולי סדר מועד כל כי האי גוונא זוגא, (זוגא חלופי) חלופי ר' יוחנן ועייל ר' יונתן. ארון ט' טפחים וכפורת טפח, הרי עשרה, וכתיב ונועדתי לך שם. כלומר כיון שמצאנו כי הארון יש בו עשרה טפחים, וכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, נמצא למעלה מארון רשות אחרת.

מסורת הש"ס

[6]) גי' הערוך קונדסין בנ"י"ח. [7]) [תוספתא פ"ח ה"שו]. [8]) שבת נד: מגילה ז., [9]) שבת לב. עירובין ד: סנהדרין ז., [10]) נדה טו., [11]) [ע"י רש"ל מ"ש על רש"י דלעיל ע"א דיה אם יש כה].

תורה אור השלם

1. ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדת את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל: שמות כה כב

גליון הש"ס

גמ' ליתא תיהוי תיובתיה דר"ה בתרתי. בעין זה לקמן דף נא ע"א גיגין דף מא ע"ב:

לעזי רש"י

אפרשטי"ן. נוסף.

מוסף רש"י

בכולה סדר מועד כל כי האי זוגא. שהתכרה שם אוג זה של מרגע המכוס הלזו (מגילה ז:). חלופי ר' יוחנן. יש מחליפין ר' יוחנן ומעיילי ר' יונתן (שבת נד:). הרי כאן עשרה. ניכה מן הקרקע (סנהדרין ז:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com